

є переважно практичними, а дистанційна форма спілкування викладачів зі здобувачами обмежує можливості їх безпосередньої взаємодії. До цього треба віднести й індивідуальні заняття з основ вокального виконавства та інших видів мистецьких дисциплін, що потребують безпосередньої присутності поряд зі здобувачами майстрів, які своєчасно коригують помилки учнів. Відсутність спілкування наживо позбавляє митців опції повністю впливати на організацію навчального процесу та світогляд і естетичні погляди здобувачів.

До того ж, онлайн-технології не здатні передати важливість емоційного стану, яке виникає у викладача під час використання дидактичних засобів навчання. Проте з початком дистанційної освіти як викладачі, так і здобувачі факультету сценічного мистецтва ХДАК проявляють дедалі більшу креативність та винахідливість у пошуках отримання максимальних результатів навчання. Так, починаючи з 2020 р., у Харківській державній академії культури відбуваються захисти навчальних теоретичних (реферати, курсові та дипломні роботи) та практичних робіт здобувачів-акторів і режисерів у дистанційній формі (різдвяні відеоконцерти, дипломні вистави та масові свята, благодійні вечори, «Посвята у першокурсники», творчі виступи під час «Днів відкритих дверей» та багато іншого).

Отже, активне використання інноваційних технологій під час дистанційного навчання на факультеті сценічного мистецтва в ХДАК забезпечує гнучкість у навчальному процесі, надає доступ до великої кількості методичних матеріалів, сприяє самостійності й креативності здобувачів у підготовці з усіх дисциплін, що входять у навчальні плани за освітньо-професійними програмами I та II рівнів.

В. Тополевський

КУЛЬТУРА МОВЛЕННЯ ЯК СКЛАДОВА ФАХОВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ АКТОРІВ

V. Topolevskii

SPEECH CULTURE AS A COMPONENT OF PROFESSIONAL COMPETENCE OF FUTURE ACTORS

Сучасні стандарти вищої освіти зі спеціальності «Сценічне мистецтво» передбачають формування в здобувачів комунікативної компетентності, але нині є нагальна потреба в комплексному підході — культивуванні культури мовлення майбутніх акторів.

Системний підхід до формування культури мовлення потребує від педагога реалізації триєдиного завдання: культивування в здобувачів фахового знання української мови, змістовності мовлення; образності та виразності застосування мови в професійній діяльності.

У низці фахових дисциплін зі спеціальності «Сценічне мистецтво» у здобувачів вищої освіти необхідно формувати навички грамотного письма українською мовою, літературного спілкування, бездоганної вимови та наголосів, доречного застосування афоризмів, епітетів, метафор, влучного вживання колоритних українських приказок та прислів'їв. Для фахівця в галузі сценічного мистецтва неприпустимим є вживання жаргонізмів, нецензурної лайки, яка нині поширена навіть у сценічних постановках. Актор має бути взірцем володіння літературною

українською мовою, мовною майстерністю й загальною культурою мовлення, формувати її не лише в себе, а і в глядача.

Ще під час навчання необхідно всіма засобами виховувати в здобувачів вищої освіти зі спеціальності «Сценічне мистецтво» навички змістовного літературного спілкування, розуміння колориту та мовних особливостей мешканців різних регіонів України. Практичні заняття з мовної майстерності та риторики мають передбачати формування в здобувачів навички самоконтролю літературного мовлення, збагачення лексичного запасу та опанування гармонійних мовних конструкцій. Надзвичайно ефективним є вивчення особливостей мовленнєвої майстерності відомих українських письменників, акторів, режисерів, засвоєння їх найкращих здобутків з метою їх відтворення в майбутній професійній діяльності.

Н. Хворостенко

ОСОБЛИВОСТІ СЦЕНОГРАФІЇ У ВИСТАВАХ РЕЖИСЕРА ЛЕСЯ КУРБАСА

N. Hvorostenko

FEATURES OF SCENOGRAPHY IN THE PLAYS DIRECTED BY LES KURBAS

Складно не погодитись із тим, що Лесь Курбас, як видатний український режисер і реформатор театру, прагнув перевершити традиційний реалізм і створити умовний, метафоричний простір, який підкреслював би ідеї кожної його вистави та розкривав би внутрішній світ персонажів за допомогою театральних засобів. Як режисер Лесь Курбас прагнув до синтезу різних мистецьких форм: сценографія, світло, музика, акторська гра — усе це було гармонійно поєднано для створення цілісного художнього твору.

Сценографія у виставах, пов'язаних із методом перетворення, є однією з ключових складових новаторської театральної естетики режисера. Метод перетворення в Леся Курбаса передбачав не лише акторські перевтілення, а й інтеграцію всіх елементів вистави — включаючи сценографію — у єдиний символічний простір, де все підпорядковувалося головній ідеї твору. Митець відмовився від натуралістичних декорацій і деталей, які просто відтворювали б реальний світ. Натомість його сценографія стала інструментом, який відображав психологічні стани персонажів, теми вистави, конфлікти та метафізичні питання.

У виставах Леся Курбаса сценографія була не лише естетичним елементом, а повноцінним учасником драматургічного процесу. Завдяки методу перетворення, сценографія ставала засобом візуалізації концепцій, що трансформувала глядацьке сприйняття, змушувала замислюватися над глибинними філософськими питаннями та підкреслювала центральну ідею вистави. У виставах, таких як «Газ» (1923), «Маклена Граса» (1933) чи «Мина Мазайло» (1929), Лесь Курбас активно використовував абстрактні, експериментальні декорації. Він працював над сценографією з кращими митцями свого часу, щоб створити унікальні простори, де традиційні сцени трансформувалися в символічні конструкції.

Лесь Курбас активно використовував символічні елементи в сценографії, що взаємодіяли з акторською грою та хореографією. У виставі «Газ» сценографія базувалась на принципах конструктивізму — з використанням геометричних форм, механізмів і багаторівневих платформ. Це підкреслювало індустріальну тематику п'єси і водночас створювало відчуття механізованого, відчуженого світу, де люди